

НОВІ ПРАВИЛА З ВЕДЕННЯ КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ В УКРАЇНІ

***Поливана Л.А., к.е.н., доцент, Худабердієва Н., студентка*,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка***

З 1.09.2013р. набрали чинності нові правила, затвержені Постановою Правління НБУ від 06.06.13 р. №210, згідно з якими встановлено граничну суму розрахунків за готівку [1], а також внесені зміни до Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні [2]. Отже, з'ясуємо порядок проведення розрахунків з урахуванням нових умов. Відповідно до ст.1087 Цивільного кодексу України від 16.01.2003р. №435-IV розрахунки між юридичними особами, а також розрахунки за участю фізичних осіб, пов'язані із здійсненням ними підприємницької діяльності, здійснюються у безготівковій формі. Якщо інше не встановлено законом, то розрахунки між зазначеними особами можуть проводитися і готівкою. Як відомо, відповідно до Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні (далі – Положення №637) готівкові розрахунки – це платежі готівкою підприємств (підприємців) та фізичних осіб за реалізовану продукцію (товари, виконані роботи, надані послуги), а також за операціями, які безпосередньо не пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) та іншого майна. У свою чергу, під готівкою у Положенні № 637 розуміють грошові знаки національної валюти України – банкноти і монети, у тому числі розмінні, обігові, пам'ятні монети, які є дійсними платіжними засобами. Відповідно до Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті № 22 безготівкові розрахунки – це перерахування певної суми коштів з рахунків платників на рахунки отримувачів коштів, а також перерахування банками за дорученням підприємств і фізичних осіб коштів, унесених ними готівкою в касу банку, на рахунки отримувачів коштів [3]. Зазначені розрахунки проводяться банком на підставі розрахункових документів на паперових носіях чи в електронному вигляді.

Відповідно до ст. 1087 ЦКУ граничні суми розрахунків готівкою для фізичних та юридичних осіб, а також для фізичних осіб – підприємців встановлює Нацбанк. Скориставшись цим правом,

* Науковий керівник – Поливана Л.А., к.е.н., доцент

головний банк країни своєю постановою «Про встановлення граничної суми розрахунків готівкою» №210 встановив такі обмеження щодо готівкових розрахунків протягом одного дня: 1) для підприємств (підприємців) між собою – 10000 грн.; 2) фізичної особи з підприємством (підприємцем) – 150000 грн. у розрахунках за товари (роботи, послуги); 3) фізичних осіб між собою за договорами купівлі-продажу, які підлягають нотаріальному посвідченню, – також 150000 грн. Фізичні особи мають право здійснювати розрахунки на суму, яка перевищує 150000 грн., шляхом перерахування коштів з поточного рахунку на поточний рахунок, внесення або перерахування коштів на поточні рахунки (у тому числі у депозит нотаріуса на окремий поточний рахунок у національній валюті). Нагадаємо, обмеження стосовно розрахунків протягом одного дня між підприємствами на суму більше 10000 грн. були і раніше – встановлені постановою Правління НБУ №32 [4]. Тепер же, із набранням чинності Постановою №210, зазначений документ втратив чинність. Але раніше такі обмеження стосувалися розрахунків підприємств (підприємців) між собою, а на розрахунки підприємств (підприємців) з фізичними особами (наприклад на операції з виплати підприємством фізичній особі за договором купівлі-продажу рухомого майна готівкою з каси) вони не поширювалися. Відповідно до Постанови №210 до Положення №637 були внесені численні зміни стосовно розрахунків між підприємствами. Зокрема, п. 2.3 Положення №637 передбачено, що підприємства (підприємці) мають право здійснювати розрахунки готівкою між собою або з фізичними особами протягом одного дня за одним або кількома платіжними документами у межах граничних сум розрахунків готівкою, установлених відповідною постановою Правління НБУ. Платежі понад установлені граничні суми проводяться через банки або небанківські фінансові установи, які в установленому законодавством порядку отримали ліцензію на переказ коштів без відкриття рахунку, шляхом перерахування коштів з поточного рахунку на поточний рахунок або внесення коштів до банку для подальшого їх перерахування на поточні рахунки. Кількість підприємств (підприємців) та фізичних осіб, з якими здійснюються розрахунки протягом дня, не обмежується. Зазначені обмеження стосуються також розрахунків під час оплати за товари, що придбані на виробничі (господарські) потреби за рахунок готівкових коштів, одержаних за допомогою електронного платіжного засобу. Обмеження не поширюються на: 1) розрахунки підприємств (підприємців) з бюджетами та державними цільовими фондами;

2) добровільні пожертвування та благодійну допомогу;
3) використання коштів, виданих на відрядження. На наш погляд, враховуючи, що норма стосовно обмеження в 10000 грн. у розрахунках між підприємствами протягом одного робочого дня фактично не змінилася, коригування в цій сфері важко назвати суттєвими. А ось фізичним особам доведеться працювати за новими правилами і у випадку, коли, скажімо, йдеться про великі придбання (наприклад автотранспорту), здійснювати розрахунки виключно у безготівковій формі. Не менш важливим питанням вважаємо питання зношеності банкнот. Отже, як і раніше, відповідно до п. 2.13 Положення №637 підприємства та підприємці під час здійснення розрахунків із споживачами за готівку зобов'язані приймати у сплату за продукцію (товари, роботи, послуги) без обмежень банкноти і монети (у тому числі розмінні, обігові, пам'ятні монети, зношені, значно зношені банкноти та монети) усіх номіналів, які випускає НБУ в обіг, що є дійсними платіжними засобами і не викликають сумніву в їх справжності та платіжності. Проте, тепер у разі отримання зношених або значно зношених банкнот вони зобов'язані не видавати таких банкнот на заду та надалі здати їх разом з готівковою виручкою (готівкою) до обслуговуючих банків. Підведемо підсумки таких нововведень, отже, згідно з Порядком №637 відповідальність за дотримання порядку ведення операцій з готівкою покладено на керівника підприємства. Розміри штрафних санкцій за порушення касової дисципліни встановлені Указом Президента України «Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки» №491/99 [5]. Проте, серед згаданих у зазначеному указі правопорушень, не передбачена відповідальність за перевищення встановлених НБУ лімітів розрахунків готівкою. Тому, за зазначене правопорушення керівникам загрожує перш за все адміністративна відповідальність. Так, за порушення порядку проведення готівкових розрахунків за товари (послуги), у тому числі перевищення граничних сум розрахунків готівкою, до порушників застосовується адміністративна відповідальність, визначена статтею 16315 Кодексу України про адміністративні порушення [6]. Нагадаємо, що зазначені порушення відповідно до цієї статті тягнуть за собою накладення штрафу на фізичну особу – підприємця, посадових осіб юридичної особи від 100 до 200 нмаг1 (1700 – 3400 грн.). Якщо ж особа протягом року вже притягалася до адміністративної відповідальності за таке ж порушення, розмір штрафу значно зростає – від 500 до 1000 нмаг (8500 – 17000 грн.).

Література.

1. Постанова Правління НБУ від 06.06.13 р. № 210 «Про встановлення граничної суми розрахунків готівкою», зареєстрована в Міністерстві юстиції України 2 липня 2013 р. за № 1109/23641.

2. Постанова Правління Національного банку України від 15 грудня 2004 року №637 «Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні», зареєстрована в Міністерстві юстиції України 13 січня 2005 р. за №40/1032.

3. Постанова Правління Національного банку України від 21.01.2004 №22 «Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті», зареєстрована в Міністерстві юстиції України 29 березня 2004 р. за №377/8976.

4. Постанова Правління Національного банку України від 09.02.2005 №32 «Про встановлення граничної суми готівкового розрахунку», зареєстрована в Міністерстві юстиції України від 18 квітня 2005 р. за №410/10690.

5. Указ Президента України «Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки» в редакції від 11.05.99 за №491/99.

6. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відом. Верх. Ради УРСР. 1984. Додаток до № 52. Ст. 1122 (з наступними змінами та доповненнями).

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Семихат Ю.М., студентка,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Підприємства України самостійно не можуть забезпечити достовірний контроль внутрішніми службами правильності відображення фінансових результатів в обліку та звітності. Для цього вони використовують зовнішній контроль, а саме незалежний аудит, з метою підвищення довіри користувачів до фінансової звітності.

Метою ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності є надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище та результати діяльності підприємства, для прийняття рішень. Тому для правильності відображення фінансових

* Науковий керівник – Кіданова Н.Б. к. н. з держ. упр., доцент